

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

на тема:

ФОРМИРАНЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ В
СЪВРЕМЕННАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА РЕАЛНОСТ

26-27 ноември 2021 г., София

Резюмета на докладите

ПЛЕНАРНО ЗАСЕДАНИЕ

Проф. д-р Веселин Дафов, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет

Компетентността, обучението и „истинския живот“

От онтологичните особености на компетентността ще се навлезе в директно обсъждане на обучението в компетентност. В доклада ще се разгледат особеностите по доказване, удостоверяване, признаване и уважаване на компетентности, доколкото компетентностите се отличават от знанията и уменията. От това произтичат и особеностите в познаването, доказването, удостоверяване, признаването и уважаването на компетентността.

Ключови думи: Онтология, компетентност, познаване, доказване, признаване

Проф. д-рн Александър Андонов, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет

Education and invention

The invention is a process of transformation of the existing, from which a new reality is achieved, having its own existence and time. The invention arises from absence, non-being in the present, from the transformation of which arises the reality of the invention as a unity of being and non-being as constancy. The invention requires the creation of an invention, but also of an inventor. The process is joint. The invention is not just the creation of tools, machines and equipment. To formulate laws, policies, rules for living together, ways of understanding also requires invention. The inventor created the invention, but also himself as an inventor. The inventor transforms himself. He sets a new beginning for his own subjectivity and subjectness. Education providing education for invention must support the process of self-transformation of the learner in learning through invention. The invention and the inventor starting their own time, they have past, present and future.

Keywords: transformation, new reality, being, non-being, creation, self-transformation

Проф. д-рн Иван Кабаков, СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет

Културата като ключова компетентност

Културата е представена в (съ)отношенията ѝ с различните ключови компетентности с оглед на установяването на нейната синергетична, интегрираща и приобщаваща способност по отношение на тях, преди да бъде разгледана като самостоятелна ключова компетентност. В това ѝ качество културата е съвкупност от културна осведоменост и изразяване, както и от

свързаните с тях специфични знания, умения и нагласи. В рамките на доклада като дискуссионен е поставен въпросът за (не)достатъчността на индивида да е само културно осведомен и необходимостта той да е осъзнал факта, че е носител на ценностите на конкретна култура, а понякога и на няколко култури, които използва при диалога с представителите на останалите култури, както и при творческото изразяване на своята личност.

Ключови думи: култура, ключова компетентност, културна осведоменост, творческо изразяване, синергия, диалог, интегрираща и приобщаваща способност

Проф. д-н Сийка Чавдарова-Костова, СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по педагогика

Смисълът на компетентностния подход за постигане целите на образователното и социалното включване

Компетентностният подход като един от водещите подходи в областта на образованието не би трябвало да се разглежда самоцелно. През последните две десетилетия той бе обект на многобройни изследвания и публикации, както и на специално внимание от страна на образователни политики. Може да се каже, че бе направено много в структурно и съдържателно отношение във връзка с определянето на водещи компетентности, необходими за личностното и социалното развитие в началото на 21. век. По пътя на този напредък все пак е добре да се припомни смисъла, заложен в създаването и развитието на тази концепция – да се преориентира целенасочеността на процеса на образование, независимо дали става дума за формално или неформално образование, не толкова към предметното знание, колкото към уменията и способностите, формирани на базата на неговото усвояване в един прагматичен аспект – като индивидуално-интелектуална или социална значимост /независимо дали става дума за професионална реализация, решаване на социални проблеми и др./. Основна задача на доклада ще бъде интерпретирането на компетентностния подход в контекста на образователното и социалното включване – като значима негова полезност за повишаване на тяхната ефективност. Това ще бъде своеобразна илюстрация на инструменталния характер на компетентностния подход в качеството му на средство за постигане на социално значими цели.

Ключови думи: компетентностен подход, образователно и социално включване

Секция 1: КОМПЕТЕНТНОСТНИЯТ ПОДХОД ВЪВ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

Доц. д-р Иван Колев, СУ „Св. Климент Охридски“

Genre diversity as a competence in philosophy and humanities

The paper aims to argue for the value of genre diversity in philosophy and the humanities. To this end, it discusses the ideas of significant representatives of philosophy of education and justifies the use of genres both systematically and in a propaedeutic way. The deficits that genre monotony leads to are also pointed out

Keywords: Humanities, Philosophy, Education, Genre

*Доц. д-р Албена Антонова, доц. д-р Николина Николова, проф. д-р Елиза Стефанова,
доц. д-р Теменужка Зафирова-Малчева, Пенчо Михнев, Ралица Стаменкова,
СУ „Св. Климент Охридски“*

Teaching 21st century skills in Higher education - Field study from Sofia University

In the coming era of intensive job redesign, the universities have to prepare young graduates not only to become experts in their fields, but to master proficiently transversal and soft skills. In a previous research it was demonstrated that universities in Bulgaria still train soft skills in a sporadic and isolated way. Stepping on these findings, a Sofia University team developed a dedicated university course “21st Century Skills”, exploring competence-based learning and active learning methods.

The present research aims to discuss a field study, covering the course design, development and pilot implementation. The first part of the study introduces the context, the methodology and the scope of the course. Then, the course is presented in details, including teaching methods and activities. Next, the outcomes of the pilot delivery in Bulgaria are discussed, focusing both on results of participants and their feedback. Finally, some fruitful insights are made toward the opportunity to integrate this course in other Bulgarian universities in the scope of the project Modern-A.

Keywords: 21st Century Skills, transversal competences, competence-based education

Гл. ас. д-р Деница Хинкова, СУ „Св. Климент Охридски“

Knowledge in Times of Uncertainty: Competency-Based Learning Strategies and Skills-Led Recovery in Higher Education in EU after Covid 19

Approaches for resilience and recovery, based on competence and skills in higher education on the level of EU policy and national strategies, will be in the focus of the research paper. Important hypothesis in the presentation will reveal how European academic institutions build coping capacity and compensate for the crisis period, through strategic collective wisdom and knowledge. The paper will analyse several recently adopted strategies for competence-based learning in EU countries and provide examples of good practices in their implementation.

Keywords: higher education, skills for 21st Century, strategy, recovery, competence

Доц. д-р Силвия Кръстева, ЮЗУ „Неофит Рилски“

Глобалната компетентност във философското образование

Всеобщата визия и онтологията на света са били винаги грижа на философите. Но за първи път те са изправени пред феномена на глобалната цивилизация и необходимостта тези процеси да бъдат осмислени и отгук и внедрени в модерното образование. Как философията промисля основите и основанията на новото глобално образование. То трябва да е образование, което включва учене и „съзнание за свят“ и учене и съзнание за целокупното човечество. Как изграждаме съзнанието и визията за глобален свят и какви универсални етически норми и ценности то изисква, такива че да формират всеобщия универсален етос на глобалната цивилизация. Тази широкообхватна, но и дълбоко личностно ориентирана перспектива трябва да се отлее в измеренията и осмислянето на глобалната компетентност. Как „четирите целеви измерения“ на глобалната компетентност (PISA 2018) реализират този компетентностен подход във философското образование, но и как философията дава и интерпретира тяхната основност, принципи и дълбинно личностна ангажираност с глобалния свят. Щом разгърнем реалността на глобалното образование, с това ние демонстрираме и една нова образователна реалност, вече проектирана глобално и универсално, със свое конституиране и подходи, ангажирана с нов знаниев модел: интердисциплинарен, открит към личностната реалност на ученика и учителя. Глобалната образователна реалност изисква нова парадигма в образованието. Разглеждайки глобалната компетентност във философското образование, ще опитаме да очертаем фундаментални черти и задачи по проектиране и учене за универсалния етос в парадигмата на глобалната образователна реалност.

Ключови думи: философия на образованието, компетентностен подход, глобално образование, глобална образователна парадигма, универсален етос

Доц. д-р Силвия Цветанска, СУ „Св. Климент Охридски“

Стратегически ориентири на партньорството между висшето образование и бизнеса за развитие на ключови компетентности на студентите

Докладът представя някои стратегически насоки на национално и европейско равнище за въвеждане на компетентностен подход на обучение във висшите училища. Коментират се възможности за включване на компетентностния подход при разработване на учебни планове на нови бакалавърски специалности и магистърски програми за подготовка на конкурентоспособни специалисти на пазара на труда. Представят се примери и добри практики за успешно взаимодействие между висшите училища и работодателски организации. Създаването на предпоставки за развитие на ключови компетентности на студентите се обвързва и с необходимостта от усъвършенстване на компетентностите на преподавателите във висшите училища да реализират обучение, релевантно на съвременната реалност.

Ключови думи: компетентност, компетентностен подход, висше образование

Доц. д-р Елена Калфова, СУ „Климент Охридски“

Компетентностен модел – приложение в обучението по публична администрация

Докладът разглежда приложението на компетентностния модел в обучението по публична администрация. Разглеждат се възможностите за разработване на единна рамка на компетентност. Специален акцент се поставя върху анализа на необходимостта, начините и възможностите за обвързване на учебното съдържание със съществуващите в практиката на публичната администрация рамки на компетентност.

Ключови думи: рамка на компетентност, публична администрация

Измерения на компетентностния подход в обучението на бъдещи учители по английски език

Съвременната визия за образованието, отразена в стратегически документи на национално, европейско и глобално ниво, фокусира върху компетентностния подход и формирането на ключови компетентности във вид на знания, умения и нагласи за успех в XXI век. В настоящия доклад критически се анализира концепцията за компетентностния модел за учене и преподаване. Представя се личностноориентираният подход, който индивидуализира придобиването на ключови компетентности в професионално-педагогическата подготовка на бъдещите учители по езици. Този подход е насочен към изграждане на умения за саморефлексия и за работа в сътрудничество, като съдейства за формирането на професионалната идентичност на стажант-учителите. Разглеждат се форми на усвояване на професионално-педагогически компетентности, свързани с динамично променящата се роля на педагогическите специалисти в образователната среда.

Ключови думи: компетентностен подход, личностноориентиран подход, обучение на учители, ключови компетентности, професионална идентичност на учителите, езиково обучение

Секция 2: КОМПЕТЕНТНОСТНИЯТ ПОДХОД В СРЕДНОТО УЧИЛИЩЕ: ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Проф. дн Яна Рашева-Мерджанова, СУ „Св. Климент Охридски“

Автентични културни модели в образованието за родово-личностна идентичност/компетентност

Докладът се фокусира върху проекциите на синергетическата училищна педагогика в социо-културна и интегрирана методическа перспектива. Представят се принципите и технологията на методическа обработка на национално и регионално детерминирани културни модели с техните възможности за развитие на родово-личностна идентичност и социални компетентности на младите хора. Предлага се и апробиран в образователната практика конкретен пример - Тематичен Коледен Късметен Календар.

Ключови думи: синергетическа педагогика - метаметодика на обучение - автентични културни модели - ценностна духовна трансформация - родово-личностна идентичност/компетентност

Доц. дпн Славка Ненова, СУ „Св. Климент Охридски“ ДИУУ

Компетентностният подход в средното професионално образование: утопия или реалност

Научният доклад разглежда същностните характеристики и приложението на компетентностния подход в средното професионалното образование в България с два акцента:

Първият акцент, включва факторите и причините като бариера пред приложението му в съвременното образователно пространство;

Вторият акцент, е приложението на компетентностния подход в професионалното образование на България, респ. в организацията, структурата на учебното знание, моделирането на профила на обучавания и управлението на образователния процес в условията на глобални трансформации на обществото.

Предлага се вариант за приложение на компетентностния подход в професионалното образование.

Ключови думи: компетентностен подход, компетенции, компетентности, средно професионално образование

Доц. д-р Анна Бешкова, „Св. Климент Охридски“

Компетентности в обучението по философия в средните училища

В доклада се представят компетентностите, които се развиват в средното училище по учебен предмет „Философия“. За тази цел първоначално се излагат целите и методите по задължителна и профилирана подготовка. След това постепенно се разгръщат преносимите и постоянните компетентности.

Ключови думи: философия, компетентности, средно училище

Лора Дулова, докторант, СУ „Св. Климент Охридски“

Competence-based education in bulgarian high school philosophy curriculum: have we really shifted the paradigm?

The report is an attempt to pinpoint the main characteristics and meanings of "competence" in regards to education and trace how they have been integrated in Bulgaria's latest educational ordinance concerning the curriculum and goals of teaching philosophy in the 10th grade.

Keywords: philosophy, competence, high school, education

Гл. ас. д-р Евелина Иванова-Варджийска, СУ „Св. Климент Охридски

Използване на казуси в преподаването като възможност за изграждане на компетентности

В доклада се прави опит за очертаване на спецификата на казуса като техника за интерактивно преподаване. Изследват се негови особености, които улесняват изграждането на разнообразни ключови компетентности. Обръща се внимание най-вече на възможността чрез казуса директно да бъдат обвързвани теоретичното познание и прилагането му в практическа ситуация. Общите насоки се илюстрират с примери от преподаването на философия и гражданско образование.

Ключови думи: казус, интерактивност, компетентности, философия, гражданско образование

Модел на иновативен урок за развиване на ключови компетентности в час по Гражданско образование

Редица обществени процеси, свързани с глобализацията и дигитализацията, оказват своето влияние върху училището като институция и променят очакванията към съдържанието, методите и отношенията в училищното образование.

Високият дял на български ученици, които се представят незадоволително на изследванията на PISA, показват, че училищното образование в България изостава и че голяма част от учениците не успяват да приложат наученото от училище в симулирани житейски ситуации.

Осъвременяването на учебното съдържание и обвързването му с живота днес и утре, както и оживяването на процеса на обучение и повишаването на ангажираността на учениците, са ключови условия за постигане на по-добри образователни резултати на учениците в България.

В тази връзка докладът представя примерен модел на иновативен урок по Гражданско образование, който включва: 1) кратък текст, заимстван от изследванията на PISA, 2) въпроси с различна степен на трудност според таксономията на Блум, както и 3) задачи за развиване на различни компетентности от четивна и математическа грамотност до гражданска активност, т.нар. умения на 21 век. Задачите включват и опции за изпълнение според различните видове интелигентност на учениците, техните индивидуални способности и предпочитан стил на учене.

Ключови думи: гражданско образование, ключови компетентности, умения на 21 век, множествена интелигентност

Миглена Плугарова-Райчева, докторант СУ „Св. Климент Охридски“

Развитие на личностна компетентност чрез обучението по философия

Обучението по философия е подходяща интегративна дисциплина за развитие на преносими компетентности у учениците. Целта на доклада е да разгледа възможностите за развитие на личностна и социална компетентности на учениците чрез обучението по философия и да се представи подходящ иновативен модел на интегративна образователна практика, чиято структура, съдържание и анализ се основават на действително проведени часове във Втора английска езикова гимназия „Томас Джеферсън“

Ключови думи: личностна компетентност, социална компетентност, добра практика, философия, обучение

Ас. Радея Гешева, СУ „Св. Климент Охридски“

Competency-based education in Italy

The present article aims to examine the competency-based approach in education in Italy. This is an issue which goes beyond time and pace, a current one for schools, districts, states, organizations. The shift from time-based to learning-based education has a significant value. The competency-based education (CBE) will be presented through the introduction of definitions and related concepts. This method has been implemented in order to have success regardless learning environment and abilities. Reshaping the traditional beliefs of students' perceptions has not been reviewed in a meticulous way, especially in Italy. The final purpose of this paper is to amplify the knowledge regarding CBE, providing examples from the Italian context and showing the necessity of further investigation.

Keywords: approach - competence - environment - students - knowledge

Доц. д-р Ирина Иванова, ШУ „Епископ Константин Преславски“

Интегрирано развитие на ключови компетентности в училищното образование: добри практики от два европейски проекта

Една от основните задачи на училищното образование е да подготви учениците за успешно адаптиране към изискванията на съвременния пазар на труда с неговите предизвикателства, зависимости, динамика и конфликти. Проблемите, с които учениците се сблъскват са сложни и многоизмерни, и за тяхното разрешаване е необходимо използването на знания и умения, които надхвърлят параметрите на конкретни предметни области или тясно-специфични умения. Докладът разглежда перспективата за интегрирано развитие на ключовите компетентности с фокус върху паралелното развиване на поне две от тях на базата на реализирани добри практики при работа по два проекта по програма Еразъм. Проект „Училищата – бъдещи лаборатории“ (Schools: Future labs <https://www.sflabs.eu>) реализира интегрирано обучение по и на чужд език (езикова/ комуникативна компетентност) и природни науки (СТЕМ компетентност). Проект „Творчески дейности за създаване на подкрепяща учебна среда за изучаване на езици в образованието по предприемачество“ (CRADLE – Creating Activity-designed Language Learning Environments for Entrepreneurship

Education: <https://www.cradleproject.eu>) осъществява интеграция на езикова/ комуникативна и предприемаческа компетентност в начален и прогимназиален етап на основното образование. Изводите за ефективността на разгледаните добри практики са направени въз основа на анализ на резултатите от приложените методологии, разработени в рамките на съответния проект, анализ на урочни планове и системи от тематични интердисциплинарни проектни планове, реализирани в рамките на двата проекта.

Ключови думи: ключови компетентности, интегриране, училищно образование, добри практики, проекти

Гл. ас. д-р Александър Кръстев, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

Програма за развитие на социо-емоционални компетентности в начална училищна възраст

Създаването на програма за социално-емоционални компетентности отговаря на нарастващата необходимост, училището да развива социални умения сред учениците. Социо-емоционалните компетентности са средство за превенция на насилието и тормоза в училищната среда. Инвестицията в превениране на тормоза и насилието в начална училищна възраст спестява множество проблеми и бъдещи по-големи инвестиции.

Ключови думи: Социо-емоционални умения, емоционална интелигентност, общуване, превенция на насилието

Христина Сълин, докторант, СУ „Св. Климент Охридски“

Приложение на компетентностния подход в обучението по Околен свят във връзка с екологичното учебно съдържание

Научният доклад има за цел да уточни приложението на компетентностния подход по посока осигуряване приемственост между учебното съдържание по „Околен свят“ за първи клас и параметрите на екологичното образование като компонент от концепцията за устойчиво развитие.

С оглед технологично обезпечаване на този приоритет като уместно се възприема съгласувано прилагане на традиционни и интерактивни методи с оглед надграждане на представите и създаване на подбуди за прояви на рефлексия - първоначално в симулативни, а в последствие и реални ситуации от ежедневието на обучаемите. Така оптимизиран образователния процес следва да даде реципрочен отговор на потребностите на

съвременните ученици и да извика мотив за активно включване, генериране на собствени идеи и вземане на рационални решения чрез действено изследване на проблематиката, възприета като предпоставка за организиране на опита.

Разработката дава заявка за постигане на резултати, доближаващи се до значението за универсални измерения на знанията и тяхната практическа преносимост, които успешно да интегрират принципите на устойчивостта.

Ключови думи: начален етап, околна среда, екологично образование, компетенции

Доц. д-р Мирена Легурска, доц. д-р Ивайло Прокопов, СУ „Св. Климент Охридски“

Изследване нагласите на учителите за прилагане на компетентностния подход

Развитието на съвременното общество налага промяна на образователната парадигма и извежда на преден план необходимостта от прилагане на нови образователни подходи. Подходи насочени към развиване на социално и дигитално образовани личности, способни успешно да се реализират в социума. Приложението на компетентностния подход в обучението променя учебния процес от статичната концепция за знания придобити на база учебна програма към динамичното възприемане на компетентностите като комплекс от знания, умения и нагласи, които се развиват и се обогатяват през целия живот. Този подход успешно би се внедрил в съвременното училищно образование, за да може да се гарантира по-високо качество на обучението.

Настоящият доклад представя резултати от изследване на педагогически специалисти от начален, прогимназиален и гимназиален етап по отношение на познаване и прилагане на компетентностния подход в обучението. На база на резултатите се предлагат модели за продължаваща квалификация на учителите и рефлексия на собствената философия на преподаване.

Ключови думи: образование, компетентност, учители

Рафина Младенова, докторант

Комункативна компетентност на училищния директор за управление на кризи

Директорът на училището е главният администратор, отговорен за цялостното управление на училищната общност, която включва педагогически и непедагогически

персонал, ученици и семейства. Комуникацията е от съществено значение за работата му, защото гарантира, че той разбира мисията на училището и ролята си в него.

Комуникацията е един от управленските лостове, които ръководителят на училищната общност трябва да владее. Добре овладяна като компетентност по отношение на стил, време и съдържание, тя помага за установяване на авторитет и доверие, както и за водене на промяна в климат, съвместим с развитието на училищната институция.

Едновременно с това комуникацията е в основата на управлението на кризи. Тя осигурява яснота и насока за служители, ученици и партньори (родители и членове на общността) в иначе несигурно и объркващо време. Въпреки че е вярно, че адаптираната и контролирана комуникация не решава всички проблеми, неправилната комуникация може да ги влоши или да създаде нови. Ключовата роля на комуникацията по време на криза е да стабилизира училищната институция, като вдъхва доверие, печели доверие и ангажира заинтересованите страни. Комуникативната компетентност на училищния директор за управление на кризи се превръща в жизненоважна предпоставка за ясна, последователна комуникация за успешното поддържане на непрекъснатостта на училищната дейност и възстановяване сред криза.

Ключови думи: комуникативна компетентност, адаптирана комуникация, управление на кризи, училищна институция, директор

Гл. ас. д-р Ралица Димитрова, СУ „Св. Климент Охридски“

Проектно базираното обучение в интердисциплинарната учебна програма

Разработката акцентира върху проектно базираното обучение в прогимназиален и гимназиален етап за реализиране на интердисциплинарни връзки. Представени са конкретни примери от учебното съдържание, които доказват възможността за реализиране на междупредметни връзки и примерни дейности за придобиване на ключови компетентности. Разработката подкрепя идеята за създаване на интердисциплинарни учебни програми и планове, които ще изпълнят заложената цел в Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030), а именно обучение, ориентирано към формиране и развитие на ключовите компетентности и на умения за живот и работа през XXI век

Гл. ас д-р Весела Мирчева-Игликина, СУ „Св. Климент Охридски“, Венелин Маринов Райковски, старши учител ООП в СПГЕ" Джон Атанасов"

Интегриране на ИКТ и прилагане на метода „учене чрез преживяване“ в гимназиален етап

В статията е разгледано успешното интегриране на ИКТ в гимназиален етап и ползите за ученици и преподаватели. Разгледан е проблемът за времевите и пространствени ограничения на традиционните класни стаи и възможностите за обогатяване на комплексите от представи и понятия, които съдействат за активно учене и спомагат за интердисциплинарно обучение. Акцентът е поставен върху полезността от прилагане на метода „учене чрез преживяване“. Критичното мислене, свързано с разрешаване на казуси относно сътрудничеството и самостоятелното управление, разгледано в контекста на реалния свят, както и задачите, инструментите, стандартите за качество, повлияни от интересите в житейски ситуации, което ще развие гражданските компетентности и социалните умения на учениците. Коментира се и мотивацията за учене, следствие от интегрирането на ИКТ и прилагането на метода „учене чрез преживяване“ в обучението в гимназиален етап.

Ключови думи: информационни и комуникационни технологии, метод „учене чрез преживяване“, граждански компетентности, социални умения, интердисциплинарно обучение, ученици

Секция 3: КОМПЕТЕНТНОСТИТЕ В ИНТЕРКУЛТУРНОТО И ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Доц. д-р Диана Димитрова, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

Интеркултурно е-образование през призмата на компетентностния подход

В съвременните условия на дигиталния свят се очертаха нови възможности за осъществяване на межкултурна комуникация. Днес младите хора са активни участници в общуването, използвайки най-вече различни дигитални устройства, за да осъществяват комуникация с различна цел, както и възможността да общуват с представители на различни култури и общности. Ето защо е необходимо те да бъдат добре информирани и подготвени за осъществяване на межкултурно общуване. В разработката фокусираме вниманието върху интеркултурното е-образование през призмата на компетентностния подход. Целта е да се изследват компетентностите на учители за провеждане на интеркултурно е-образование с оглед на съвременните условия на общуване в дигиталния свят. Това е важна стъпка за очертаване на необходимите знания и умения, които всеки учител трябва да притежава, за да обучава и възпитава в контекста на интеркултурната парадигма чрез използване на различни информационни и комуникационни технологии.

Ключови думи: интеркултурно е-образование, дигитален свят, компетентностен подход

Доц. дн Йосиф Нунев, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

Изготвяне на универсален модел на компетентностен профил на образователен медиатор

Публикацията интерпретира идеята за изготвяне на универсален модел на компетентностен профил на образователния медиатор като нова длъжност в българската образователна система. В основата на изследването стои разбирането на Спенсър за отделните най-важни елементи на една компетентност, по-известно с метафората „Айсбергът на Спенсър“ с неговата видима и невидима част. Изследването приоритизира понятието „компетентност“, разглеждайки го като синоним на „компетенция“ и проследява отделните стъпки за изграждането на компетентностния профил на образователния медиатор. Предложеният универсален компетентностен профил е разгледан като цялостна система от основни и специфични компетентности, който може да се използва ефективно при подбора на подходящи служители за тази длъжност, при планиране на тяхното обучение, за

изработването на компетентности профили на други длъжности в образователната система т.н.

Ключови думи: компетенция, компетентностен профил, образователен медиатор

Д-р Ваня Кильовска, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

Формиране на интеркултурна компетентност в начална училищна възраст

Разработката разглежда промените в българската образователна система, свързани с интеркултурното образование в начална училищна възраст. Описани са някои от основните аспекти на интеркултурното образование в начална училищна възраст и процесът на формиране на интеркултурна компетентност като компонент от интеграцията на деца с различна езикова и културна принадлежност.

Ключови думи: интеркултурно образование, интеркултурна компетентност, начална училищна възраст, културна идентичност, интеркултурна диалогичност

Доц. д-р Мария Дишкова, Университет "Проф. д-р Асен Златаров", Бургас

Родителите в процеса на приобщаващо образование

Ролята на родителите в процеса на приобщаващо образование е безспорна, особено когато се планира допълнителна подкрепа за дете или ученик със СОП, в риск, с хронично заболяване или с дарование. Партньорството между образователната институция и семейството е не само добро пожелание, но и задължително условие за ефективността от дейностите по приобщаване, както и за постигане на оптимални резултати. Анкетирани са родители, а целта е да се проучи тяхното мнение по този въпрос.

Ключови думи: приобщаващо образование, образователна институция, семейство, дете, ученик, родител, педагогически специалист

Проф. д-р Snezana Jovanova-Mitkovska Faculty of educational sciences, University Goce Delcev, Shtip, RN Macedonia, Department: Pedagogy, Biljana Popevska, PhD, Nikola Smilkov, PhD

Intercultural sensitivity among students-future teachers

One of the priorities of every multicultural modern society is the promotion and nurturing of intercultural sensitivity. Intercultural sensitivity can be established as a key competence through intercultural education. Awareness and acceptance of cultural diversity, awareness of rights and

responsibilities, perception and learning of different languages, interest, and curiosity for the differences, its acceptance, respect, and cooperation, is established and developed within the educational process. In this process, teachers are one of the key actors. The quality and successful realization of intercultural education largely depends on its intercultural competence, intercultural sensitivity, perceived and understood as an interest in another culture, observing and understanding cultural differences and consciously changing personal behavior by respecting other cultures. Teachers should be the model for the development of intercultural sensitivity in the younger generations. Only interculturally competent, interculturally sensitive teachers can encourage the younger generations to develop and form an intercultural sense.

Is intercultural sensitivity developed among young generations of future teachers? What is the current condition? What are the recommendations? The answers to these and other similar questions we got through micro research conducted on a sample of future teachers, current students at the Faculty of educational sciences at Goce Delcev University in Stip. The main hypothesis was that students, future teachers are interculturally competent, interculturally sensitive. The study sample was comprised of 42 students in all years of study at four different study programs. Descriptive-explicit method, the method of theoretical analysis was applied as a research method. The scaling technique and the instrument Intercultural Sensitivity Scale (ISS) developed by Chen & Starosta (2000) was implemented. Obtained results support the main hypothesis and based on that recommendations in the direction of strengthening the intercultural sense in the future teachers were presented.

Keywords: competence, teaching faculties, intercultural, multicultural

Секция 4: ТВОРЧЕСТВО И ИНОВАЦИИ

Гл. ас. д-р Емилия Караминкова-Кабакова, СУ „Св. Климент Охридски“

Днешните „уроци“ по музикална култура на деца в предучилищна възраст с цел бъдещо развитие на личността

Преподаването на музика на деца в предучилищна възраст предполага отговорни задачи пред учителите. Те са свързани с предаване и съхранение на националната музикална култура, както и със запознаване на обучаваните с европейското и световно музикално наследство. Това обаче предполага и развиване на слушателски умения и музикална грамотност, необходими на децата да разберат музикалната образност. Не на последно място в обучението по музика е поставена задачата за развиване на творческото мислене. С промяна на нагласата за предметно преподаване в детската градина и с въвеждане на интегриран подход на преподаване на заложените в ЗПУО направления се постигат значими резултати свързани с формиране на положителна нагласа в обучаваните за учене, социално приобщаване, желание за изразяване чрез средствата на изкуствата и придобиване на знания за различни култури. Цел на настоящото изследване е да покаже, че в резултат на използване на интегриран подход на преподаване на различни направления в предучилищна възраст се развиват детското въображение, артистична и творческа изява, умения за сътрудничество при съвместното музициране, които се оказват важни и необходими „меки“ умения за изграждане на личността. Една от най-важните цели на подхода е възпитаване на нагласата, че е възможно свързването на деца от различни общности чрез изразните средства и формите на изразяване на различните култури. Тази особеност подпомага свързването, приобщаването, приемането и признаването на хората с различна културна принадлежност в съвременното глобално общество.

Ключови думи: музикална култура, творческо мислене, културна компетентност, предучилищна възраст

Д-р Галя Петрова, Стефан Петров

Стратегии за интеграция на образование, наука и изкуство в областта на природните науки

2020 и 2021 година бяха белязани с редица ограничения, които поставиха нови предизвикателства пред образованието. Освен всички предизвикателства за справяне с

пандемията, пред нас учените и преподавателите стои изключително важна задача – да намерим разнообразни начини за комуникация, целящи вдъхновяването и мотивацията на учащите. Със своята завидна креативност, децата имат все по-голяма нужда от творчески занимания и сами заявяват своята готовност да участват в подобни инициативи. Отчитайки конкретните затруднения, които те срещат в ежедневието си, ние представяме достъпни начини за задълбочаване на знанията по природонаучните дисциплини чрез силата на науката и изкуството. В рамките на разнообразни индивидуални и екипни дейности, преподадените знания бяха системно надграждани чрез създаване на собствени творби (есета, постери, макети, експериментални уреди и др.), които бяха виртуално и реално споделяни с връстници, преподаватели и експерти на различни ученически конференции, празници и конкурси.

Ключови думи: природонаучни дисциплини, пандемия, наука, изкуство, креативност

Д-р Илиана Петрова Саласар, Институция: "Ал Арт Визиу" - сдружение за изкуство, култура и образование

„Проектът „Танцувам България“ – като иновативен интерактивен модел към познание, творчество и здраве“

Докладът представя авторския проект „Танцувам България“, финансиран по програма „Творчески инициативи“ на Национален фонд Култура и представен на Световен танцов конгрес в двореца Кремъл, Москва. Проектът представя иновативен поглед към българската танцова история и култура в три плана – познавателен, творческо-педагогически и практически план. Разглежда интерактивния подход „Прочети – осъзнай – приложи“ и съответния начин на разпространение на научен и творчески материал с примери от приложението на проекта в научна и учебна среда. Изведени са понятия и методологически похвати към компетентностния подход за представяне на творческо културно съдържание онлайн и пред различна аудитория.

Ключови думи: български танц, интерактивни механизми, проектно презентиране

Мариана Тешева-Ешкенази, старши учител, Пазарджик НУ „Отец Паисий“

Компетентностен подход и възможности за развитие на творческо мислене у учениците от начална училищна възраст

Целта на съвременното образование, свързана с формиране на умееци, високо компетентни личности, склонни към инициативност, иновативност, креативност и творческо мислене, е наложително да бъде постигана чрез активни и иновативни методи и технологии. Настоящата статия разглежда предизвикателствата към съвременния учител в начален етап на основно образование да подбере и системно използва в работата си подходящи методи и техники, даващи възможност за повишаване творческото мислене на ученици от начална училищна възраст, използвайки средствата на активното учене, въздействайки за изграждане на личности с творческо мислене, индивидуален познавателен опит и ценностни качества.

Ключови думи: творческо мислене, компетентностен подход, активни методи

Ас. д-р Красимир Костов, СУ „Св. Климент Охридски“

Творчеството като компетентност в контекста на метамодернизма – проекции в съвременното образование

Метамодернизмът изразява специфики на съвременната дигитална действителност и изправя обществото пред нови въпроси, свързани с ефективното решаване на стоящи на дневен ред задачи. В практическата дейност все по-често се използват иновативни цифрови технологии, изискващи прилагане на ключови компетентности, а творчеството придобива нов смисъл и може да се прояви като свързващо звено между виртуалната и физическата реалност, особено в образователна среда. Тази нова виртуалност предизвиква определена емоционалност, която създава творческа условност, изискваща проява на компетентности, чрез които да бъде създадено нещо ново. Образователната среда е това пространство, в което не само се създават условия за творчество чрез организирано педагогическо взаимодействие, но и за необходимата мотивираност за творческо вдъхновение.

Ключови думи: творчество, метамодернизъм, образование

Секция 5: КОМПЕТЕНТНОСТИТЕ В РАЗЛИЧНИ ПРОЯВЛЕНИЯ НА СОЦИАЛНИЯ ЖИВОТ

Пламен Калев, магистър по право

Изисквания за езикова компетентност при съставяне на нормативните актове съгласно правно-философските възгледи на проф. Стефан Савов Бобчев

Още преди да са нормативно институционализирани изискванията за езикова компетентност при съставянето на нормативните актове, в правно-философските възгледи на проф. Стефан Савов Бобчев срещаме техни наченки. Става дума за нееднократно излагания призив на автора при съставянето на нормативните актове да не се допуска използването на чуждици, като нормотвореца следва да се придържа колкото може повече към книжовния български език. Възгледите на проф. Стефан Савов Бобчев в тази насока са формирани под влиянието на историческата правна школа, която в духа на романтичната философия приема правото за творение на народния дух. Именно като творение на народа правото следва да се материализира съдържателно в текстовете на правните норми при стриктно спазване на книжовния език на дадения народ, което се постига при спазване на изискванията на езиковата компетентност, схващана като умение за изразяване, за боравене с езика в текст или при говорене, тоест както писмено, така и устно.

Ключови думи: езикова компетентност, правни норми, историческа правна школа

Кристина Ясенова, ПУ "Паусий Хилендарски", студент в специалност: Гражданско образование, философия и чужд език

Оценяване на компетентности

В настоящия текст вниманието ще бъде насочено върху проблема за (само)оценяване на компетентности в съвременната образователна реалност. Акцентът ще бъде поставен върху развитието (култивирането), преносимостта, оценяването и създаването на условия за оценяване на компетентности по предмета гражданско образование. В текста ще бъде предложено определение за понятието „компетентност“ и (взаимо)отношението на това понятие със знанията, уменията, нагласите и ценностите. Ще бъдат разгледани дескрипторите от Европейската референтна рамка за компетентности за демократична

култура (2016), разработена по инициатива на Съвета на Европа като инструмент и възможност за създаване на условия за целенасочено развиване и оценяване на определена компетентност, както и тяхната връзка (на дескрипторите) с модела за човешкото развитие на способности на Марта Нусбаум (The Human Development Model). Във връзка с тези модели, както и с разсъждения на Джон Дюи в книгата му „Демокрация и образование“ (Democracy and Education, 2001) се предлага разделяне на оценяването на два вида – естествено и механично.

Ключови думи: само(оценяване), компетентност, условия, дескриптори, способност, гражданско образование, демократична култура

Доц. дпн Моника Богданова, СУ „Св. Климент Охридски“

Практика за прием и съпровождане на бебета, малки деца и техните родители – компетентностен модел в ранна детска възраст

В доклада се представя българския опит за развитието на модела „Зелената къща“ – практика за адаптация и ранна социализация на деца от 0 до 3г., създаден от Ф. Долто (френски психоаналитик, педиатър).

Ключови думи: Ранно детско развитие, психоанализа, „Зелената къща“, адаптация и ранна социализация

Panagiotis Anagnostou, докторант, СУ „Св. Климент Охридски“, доц. Николина Николова, ФМИ

Organizational conflicts in school units

Improving teachers' skills and competency requires a good school climate, which, in turn, requires strong school leadership. The objectives of this study are to investigate the factors that lead to the occurrence of conflicts in the educational institutions of Greece – the types, frequency and causes of conflicts, and to examine the competences that the manager should develop in order to solve conflicts and to achieve a good school climate.

In order to achieve the objectives, it was designed a research questionnaire, investigating school managers perception about the conflict types and sources, the management strategies for avoiding / dealing with conflicts, the needed managers' competences to manage conflicts successfully.

The present research took place through structured questionnaires and the sample consisted of a total of 28 school principals. The results show that the main reasons relates to the teachers' personal

and professional competences. The study present the need school managers to develop good conflict management competences, as well as their cooperation and communication skills.

Keywords: School Unit, Education, Conflict, Director, Conflict Management, Solving Strategies

Гл. ас. д-р Яна Събева, СУ „Св. Климент Охридски“

Реторика и кризисни комуникации

В материала ще бъдат представени основни характеристики на кризисните комуникации и ролята им за запазване на репутацията на организациите. Ще бъдат анализирани някои реторически техники и методи, чието прилагане осигурява по-доброто управление на отношенията с външни публики в условията на нестабилност и риск. Ще се разгледат примери за проявления на кризисните комуникации в социалните мрежи. Ще бъдат представени основни насоки, в които се промениха кризисните комуникации от 2020 г. досега, както и новите професионални изисквания, които тези промени поставят пред специалистите по връзки с обществеността.

Ключови думи: реторика, ПР, криза, връзки с обществеността, социални медии

Секция 6: КОМПЕТЕНТНОСТИ И УМЕНИЯ

Гл. ас. д-р Айля Илиязова, ШУ „Епископ Константин Преславски“

Задаването на въпроси и динамиката на мислене в немскоезичен дискурс

Изследването е част от по-голямо проучване, насочено към представяне в семантичен и прагматичен план на когнитивна парадигма, на процеси на знание във връзка с човешкото комуникативно поведение за решаване на проблеми. Повишената активност на човека при задаване на въпроси (и при отговор на такива) е свързана, от една страна, с интелектуалното затруднение, което той изпитва, когато осъзнава проблемната ситуация, а от друга – с провокирането на предишния опит, на вече осъзнатите причинно-следствени връзки и зависимости, когато като регулаторен механизъм се задействат т. нар. когнитивни схеми. Общата логическа рамка от функции на въпроси в немскоезичния дискурс, анализирани в работата, потвърждава тезата, че в логическата им форма са кодирани когнитивни ориентири, чиито лексикални репрезентации се явяват лексеми за когнитивна обработка и съхранение на информация. Посоката на въпроса е определящ фактор, чрез който се откриват и систематизират глаголни лексеми за когнитивни действия в немския език, структурни компоненти в изреченския контур на четири типа посоки на въпроса, обект на анализ в изследването.

Ключови думи: въпроси, посока на въпроса, когнитивни действия, динамика на мислене

Доц. д-р Цветина Рачева, СУ „Св. Климент Охридски“

Проектното мислене като движение на всеобща форма

Проектното мислене изкушава да бъде мислено като индукция с добра цел. Преодоляването на погрешностите изисква да бъде показана, осъзната и преживяна всеобщата форма като общочовешка основателност: в самосъзнанието и в съзнанието.

Ключови думи: особеност, всеобщност, индукция, дедукция, единство, самосъзнание, съзнание

Учителят и консултантът - преподаване и съветване

В работата с ученици от всички възрасти преподавателят в ролята на учител често е въввлечен в различни ситуации, породени от въпроси, трудности, проблеми или противоречия, в които ангажиментът в образоваността надхвърля учителската работата по конкретни знания, умения и компетенции по отделните учебни предмети (напр.: трудности в разбирането). От една страна, такива ситуации могат да изискват осмислянето на самите знания, умения и компетенции – в което осмисляне ученикът следва да бъде допуснат. От друга страна, ситуацияите могат да бъдат свързани със смисъла и идеята на самото образование (напр.: „Защо ми е да знам това?“, „Какъв е смисълът да ходя на училище?“), за които учителят отговаря като специфична педагогическа грижа, или пък ситуации, свързани с личността и биографията на даден ученик, група или клас. В такива ситуации някой следва да се ангажира с конкретната ситуация, да вложи в повече от учителското, да изработи съвет. Консултиращата разумност е тази, която помага и се грижи за такава действителност, в която различните разумности сработват заедно, съ-общностяват се (учител и ученик, тази и онази област на науката) без да си противоречат. Консултантът-учител е този, който разпознава ученическата разумност като човешка, допуска собствената ѝ жизненост и автономност, както и помага в нейното порастване - като по този начин работи директно през компетентностен подход и оформянето на компетентности при учениците. Философията на консултирането се основава в постиженията на философското мислене, което има своето практическо измерение, а обучението на личността се разкрива като грижа за човешката разумност изобщо, която може да бъде допусната до грижата по собственото си образование. Ключови думи: практическа философия, онтология, консултиране, грижа, съвет

Ас. д-р Ирена Димова-Генчева, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ Бургас

Ученето по литература през примера на литературните полемки

Докладът разглежда потенциала на преподаването на литературните полемки в часовете по литература в гимназиален етап. Обект на изследването са авторите около кръга „Мисъл“ и техните предходници в българската литература, около които се заражда спорът стари – млади. Няколко са предимствата, които произтичат от изучаването на творческите биографии и литературна продукция в рамките на литературните спорове, от които те са част – в полемиките могат да се открият по-общи „движения“ на определени насоки и тенденции

в изкуството, както и да се намерят отговори на частните въпроси относно стила и характера на творбите на даден автор. Този подход неизбежно придава първостепенна важност и на контекста на времето, в което се вместиат разглежданите литературни явления. В доклада засягам и въпроса за преподаването на биографията на автора, но адаптирайки я към конкретния случай на нейната принадлежност към определен кръг от творци.

Ключови думи: преподаване, литература, литературни полемики, литературни кръгове, биография

Гл. ас д-р Петър Райчев, СУ „Св. Климент Охридски“

Структурно-семантична интерпретация на уравнението на Мълинс-Нода по темата „Мембранен потенциал на покой“ за студенти-медици

Курсът по физиология на човека заема ключово място в цялостната подготовка на бъдещите лекари и формирането на техните професионални компетенции. Това налага високо ниво на разбиране, усвояване и дълготрайно запаметяване на представяните знания от студентите. Съществен елемент от курса по физиология са математическите формули, изразяващи различни физични, биофизични, химични и физиологични закономерности. Умението на обучаваните правилно да „разчитат“ и интерпретират тяхното съдържание и семантика има ключово значение в дидактическия процес. В доклада е описан алтернативен дидактически модел по основополагащата във физиологията тема „Мембранен потенциал на покой“, който е основан на структурно-семантична интерпретация на уравнението на Мълинс-Нода. Моделът е разработен на базата на критичен анализ на утвърдените дидактически практики и на преподавателския опит на автора, като са отчетени редица специфики на таргетната аудотирия. Направен е опит да се преодолеят някои ограничения в традиционните модели на представяне на споменатата тема.

Ключови думи: обучение по физиология, мембранен потенциал на покой, медицинско образование, уравнение на Мълинс-Нода

Гл. ас. д-р Даринка Игнатова, СУ „Св. Климент Охридски“

Проучване влиянието на специализирани йога практики за формиране на правилна телесна стойка и превенция на гръбначни изкривявания

Цел на проучването бе да се създаде технология от специализирани йога практики за подобряване стойката при децата с цел превенция на гръбначни изкривявания и проверка на

ефективността ѝ в практиката. Предмет на изследването е приложението на комплексите от йога упражнения за корекция и превенция на гръбначни изкривявания в условията на съвременната, „Монтесори“ детска градина. Обект е въздействието и оздравителния ефект от приложението на комплексите от адаптирани йога практики /двигателни упражнения/ върху изследваните деца за установяване, корекция и превенция на гръбначни изкривявания. Обхват на изследването: бяха включените 60 деца на възраст от 5 до 6 години от столична детска градина. Бяха проведени начални измервания на гъвкавостта, общата стойка и концентрацията на вниманието през месец септември 2019 г., като в края на учебната година, месец юни 2020 г., бяха осъществени и крайните измервания за същите показатели. За извеждане взаимовръзката между индикаторите е приложен анализ на динамиката чрез математико-статистическа обработка за извеждане на коефициенти на вариация, корелация и установяване степен на гаранционна вероятност, както и измерване на t-критерий на Стюдънт, за доказване на хипотезата. Установяването на корелационна зависимост бе извършено чрез коефициент на Фехнер.

Ключови думи: специализирани йога практики, телесна стойка, гръбначни изкривявания, постурални нарушения, динамика на развитие

Д-р Петър Тодоров, Стопанска Академия "Д. А. Ценов" Свищов

Assignable Stories with Duolingo for Schools

The paper deals with the latest innovation of the language learning platform Duolingo – the assignable stories. Recently, Duolingo has been investing a lot in the improvement of the Duolingo for Schools functionality which aims at providing classrooms to educators throughout the world where they can assign various activities to their students. Until the middle of October, 2021, it was only possible to assign certain skills or number of points. Since 22 October 2021, teachers can also assign completing reading stories which are part of only some of the language courses offered on Duolingo. First, the benefits of those stories are described; then it is explained how Duolingo for Schools functions and how assignments are handled. Real examples of a Duolingo for Schools classroom are given. The conclusion that is reached is that as the Duolingo Educational Network is expanding every day, Duolingo provides a solution for innovative language learning which can complement a school teacher's or a university lecturer's syllabus, or it can function as their primary language education tool.

Keywords: assignable stories, Duolingo for Schools, language learning